

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Petri Canisii De Societate Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

IV. Studia prosequitur, sacris initiatur, legationes obit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70957)

monij curis, Nouiomagum reuer-
sus, se penitus expediuit, ac deinceps
oblitus sanguinem & propinquos,
totum se Christo consecrauit.

STVDIA PROSEQUI-
TVR, SACRIS INITIATVR,
DOCET, CONCIONATVR,
legationes obit.

CAPVT IV.

ERat Canisius ingenio ad sublimi-
ora diuinarum rerum studia fa-
ctus; corporis & sui negligens, om-
niumque ferè alienarum à literis oc-
cupationum incuriosus, vti amant
esse, qui mente cælestia pertractant.
Attentissimus ad sacrorum oracu-
lorum interpretationes, patrum
sanctorum lucubrationes, senten-
tiarum in obscuris dictis varietatem
cõsensumque; cum auidissimis auri-
bus aliorum dictata hauriret, oculis
perlegeret, animo versaret, quereret,
in vtram-

in vtramque partem disceptaret, ex quo magnas sibi eruditionis opes, ingentemq; thesaurum sapientię comparabat, quo postea ad condendos libros egregiè vsus est. Honore prolytarum, qui dignitatis gradus in Academia est summo proximus, affectus, cœpit ingenij sui diuitias multis vigilijs & sudoribus collectas exponere, eademque opera in Lyceo Montano Coloniae sacram Euangelij historiam explanare, & sacrarum literarũ auditoribus in Academia Pauli Epistolam Timotheo inscriptã enarrare, simulque in æde sacra ad populum patria lingua pro concione verba facere. Hoc ipso ferè tempore sacris ritè initiatus, Coloniae in cœnobio Nazarethano primùm Deo, summo cum pietatis sensu operatus est. De loco ipse Canisius literis suis testatus est, cū scripsit: *Cum ex Moguntia Coloniae rediissem, iamq; sacerdos per Catholicum Episcopum ordinatus essem, primum*
verò

verò sacrum in cœnobio Nazareth obtuli
 Domino; cœpi quosdam è nostris alere. &c.
 Ordines omnes Colonia, non Moguntia sus-
 cepit, ut ipsemet notavit: Ibidem, inquit,
 (loquitur de Colonia) primum sacra docere
 & concionari cœpi, tua suffultus gratia, nec
 alibi subdiaconus, diaconus & presbyter sum
 factus. Interim * Cyrilli sanctissimi &
 doctissimi Pontificis Alexadrini no-
 bilissima ingenij opera duobus dis-
 tincta voluminibus castigavit, edi-
 ditque, & alterum Sebastiano Ar-
 chiepiscopo Moguntino; alterum
 Theologiæ studiosis nuncupavit.
 Vti mihi Canisij plenum & inunda-
 tum sapientia pectus tanquam flu-
 men occurrat, suis antea aggeribus
 & cataractis clausum, quod repente
 velut cœlestibus auctum aquis, per-
 ruptis vndiquaque repagulorum &
 crepidinum claustris, ripisque infu-
 sum, per aperta camporum longè
 lateque restagnarit. Animaduertit hoc
 Claudius Iaius, vir inter primos Igna-
 tij

* Ex edit.
 Melch.
 Neufstani

tij commilitones de religione Catho-
lica in Italia, Boïca, Sueuia, Austria,
& Germania tota præclarè meritis,
cuius encomium apud Ribadenei-
ram in vita Ignatij cognosces; Hoc,
inquam cum Iaius animaduertisset,
Petrum adeo laboribus studiorum
immersum oppressumque, veritus,
ne æstu quamuis sanctarum & altissi-
marum occupationum abreptus, in
breuia & fyrtes deferretur, quod &
facilè fieri posse intelligebat, & factũ
non rarò ex patrum historiis memi-
nerat, Paræneticas ad Petrum ex
Vangionibus Wormatiã, vbi tum
Iaius morabatur, misit, quibus illum
post honoris accepti gratulationem
grauiter & religiosè monet, vt omnes
ingenij, linguæ, & calami labores in
solum Deum sine malo dolo & po-
pularis auræ captatione bona mente
referat, nec aliud inde spectet aut ex-
pectet, quàm Dei O.M. à quo omnia
acceperit, laudem, vbiq; propagan-
dam,

C

dam,

dam, & hominum salutem omnibus studijs procurandam. Hortatur deinde, ne sic destineri se docēdi, concionandi, & scribendi munere potiatur, vt inde diuini spiritus vis detrimentum capiat, aut religiosi precandi & contemplandi officijs sua tempora detrahantur aut contrahantur.. Confirmat sententiam auctoritate S. Thomæ Aquinatis, egregij Christianæ disciplinæ Philosophi, quem ostendit nunquam ad munus docēdi, vel commentandi, vel scribendi, disputandūe accessisse, quin prius ad aras confugeret, & propitiati Numinis præsentem opem imploraret. Nihil certè suscipi, nihil profici posse arbitratus, absque nutu diuini adiumento, à quo omnia, quæ vquam benè fiūt, in genus humanum beneficia proficiscātur. Hac ratione Canisius nunc à Fabro à nimia pauperum cura retractus ad studia; nunc per Iaium à studijs ad vota & pias medita-

meditationes impulsus, mediam inter extrema viam ingredi discebat, vt ex consuetudine non longâ, cum Fabro, Bobadilla, Iaio, optimis vitæ, *Optimâ virtutis Magistrâ quantum profint.* morum & virtutis magistris incredibile dictu sit, quantam sibi in rerum tractandarum vsu prudentiam peperit, quantum in diuinis lumen acceperit, quantum ex omnibus fructû reportarit; vti non solum moderatorum suorum similis, sed etiam par efficeretur. Iam apud Vbios Agrippinos in oculis & ore omnium virtus, eruditio, & matura quamuis in iuvene prudentia Canisij versabatur, cum ipsius Urbis & cathedræ supremum caput cœpit languere, & à recto Catholicæ religionis tramite in Lutheri *CLV. 13. XLIII.* & Buceri hæresiarcharum, & fidei, Numinis ac religionis desertorum (cū alter à S. Augustini, alter à S. Dominici castris pfugisset) sinistras partes inclinare, secumque subiectos in exitiû trahere. Hermannus Vueda is

erat Archiepiscopus Agrippinus, & Imperij Romani septemuir, in cælestium literarum cognitione parum benè versatus, eoque infidiis veteratorum & hostium religionis antiquæ obnoxius, circumuentusq; Argentorato Bucerum, Melanchthonem cum Pistorio, Sartorio, & aliis Catholicæ Reipub. pestibus è Saxonia euocauit: vbi ille palam venena feralis sectæ spargere, & populo pro concione imponere, literatis edito Reformationum scripto (quod cum antididagemate tanquam antidoto Coloniensis Academiæ ad manus habemus) fucum facere tentauit, eoque loci res erat, vt cum Principe populus vniuersus in discrimen hæreseos veniret. Quod inter primos clarissimus & doctissimus vir Ioannes Gropperus sensit, & cum vniuerso Coloniensis Academiæ & Cleri concilio Canisium ad Leodiensem Antistitem aduersus nascentem sectæ flammam

flammam auxilium petitum legaue-
runt. In qua functione cum diutius
cogeretur Leodij propter rei graui-
tatē herere, ne bonas horas otio trāf-
mitteret, more Societatis interim
Cathedras procurauit, & festis die-
bus omnibus historiam Euangelicā
frequentissima concione explicauit,
sæpeq; eodem die in Episcopio, pa-
ræciaque binas conciones habuit, a-
liās etiam Ecclesiasticos à Decano ci-
tatos ad officij munus exequendum
hortatus. Testantur literæ Canisij ad
Leonardum Kesselium, primum Co-
lon: Collegij præsidē, quibus docet;
ipso Natali Christi coactum ab Epi-
scopo, qui fuit Georgius Austrius Ma-
ximiliani Romani nominis primi fi-
lius, ex tempore de rebus diuinis a-
pud ipsum & aulicos verba facere;
singularique amoris significatione
tractatum, ad mensamq; adhibitum.
Coloniam vbi confecto feliciter ne-
gotio redijt, illico ab iisdem ad Caro-

*Alter a le-
gatio com-
missa Ca-
nasia.*

*Gropperus
Cardina-
lis.*

lum Quintum in castra super eodem negotio mittitur, quod ipse in confessionis libro de se, & annales Collegij Coloniensis testantur. Carolus sacrum ordinem Clericorum Coloniensium cum Academicis, citato ad causam dicendam Hermanno, in tutelam recipit, & contra Pseudoepiscopum auxilia pollicetur cum aduersarij eundem defendendum suscepissent. Effectumque; ut anno cio. io. XLVII, a summo Pontifice exauctoratus & proscribitur honorem & tiaram Adulpho Schauenburgio cesserit. Gropperus ob fidem & operam Romanæ Ecclesiæ strenuè nauatam, nihilminus suspicatus Friderici Bonnensis Præsulis Hermanni fratris, sedem iussus occupare, demum etiam in sacrum purpuratorum Romæ Patrum consilium à Paulo IV. adscitus est, vir amplissimus, & quo affectus est, honore dignissimus, atque in profligata morum disciplina, cum omnium admiratione

ne

ne aufusse sanctus, quando in suo
 conclavi ancillam, dum lecto stra-
 gula imponeret, deprehensam mox
 exturbauit, & lectum ipsum per fene-
 strā cubiculi contactu fæmine quasi
 pollutum inquinatumq; in viam de-
 iecit. Cuius insignem encomiasten
 egit Surius, cum de Hermanni ex-
 auctoratione narrans res anni cio.
 io. XLVII. tractaret. Canisius dum in
 castris apud Carolum, Coloniensi-
 um causam vrget, in Othonis simul
 Cardinalis & Pontificis Augustani fa-
 miliaritatem, magno optimi Princi-
 pis vsu venit, à quo, post obitam Co-
 loniensium legationem, cum Clau-
 dio Iaio ad concilium Tridentinum,
 anno Christi cio. io. XLVII. cum ipse
 vi. & vicesimum ageret, est missus.
 Cupiebant iam pridem vehementer
 Academici Agrippini Canisium secū
 retinere; sed cum is iam diu Societa-
 ti iuratus, in suorum se maiorum au-
 thoritate esse profiteretur, nec sine

*Gropperi
 Virtus &
 castimo-
 nia*

illorum permissu Coloniae degere posse affirmaret, consilium Academicum literas ad Bobadillam proretinendo Canisio dedit, ex quarum sententia facile potest intelligi, quid de Canisij spe & eruditione senserint: subijcerem verba nisi ad alia properarem. Enimvero eum per orbem Christianum Societatis opera magno pere a Pontificibus, Regibus, & Rebus publicis desideraretur, in tanta sociorum paucitate visum est Canisium auocare, ubi utilius operam collocaret; praesertim cum ea tempestate Patrum in ea ciuitate praesentia parum grata videretur; & socios Canisij, senatus edicto, quod a Canisij propinquis odium in nos, propter ipsum Canisium esset excitatum, tantum non proscripsisset; iamque Alphonsus Salmeron in Hispaniam esset reuocatus, Bobadillam iam ante inde profecto; solo Leonardo Kesselio ibi relicto, qui caelesti potius quam humana

*Leonardus
Kesselius
Vir diuinus.*

mana ope Societatis nomen ibi re-
tinuit, & societatem ipsam postremò
cum ingenti fructu Reipub. restituit.

Canisius, vti narrare cœperam, ad
Othonem reuersus, ab eodem cum
Wolfgango Remio Præposito Augu-
stanae Ecclesiae Tridentum ad san-
ctissimum Patrum concilium mitti-
tur: vbi se cum Claudio Iaio Othonis
legato coniunxit, & cum eodem Bo-
noniam, quo sanctus Pontificum se-
natus diuerterat, se contulit, ibique
publicè in maximo Patrum consessu
sententiam dixit, quæ ex ipsius Cani-
sij tabulis exscripsi. Reliquas eiusdè
legationes à summo orbis Christiani
præsidente imperatas suo loco expone-
mus.

*Tertia à
Canisio
Legatio or-
bita.*

CIO. IO.
XVII.

ROMAM VENIT, INDE
IN SICILIAM, ET ROMA

*Primus
Canisij in
urbem ad-
uentus.*

RVRVS IN GERMANIAM

atq; Ingolstadium.

CAPVT V.

Concilio intermisso magis quàm
C. 5 dimis-